

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 48.

V Ljubljani, v soboto 28. novembra 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K. za četrto leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg številka 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Pokret meščanstva proti mažaron-skemu mestnemu zastopstvu.

Iz Zagreba.

Mažaronsko gospodarstvo je bilo škodljivo hrvatskemu narodu na vsej črti. Zdaj ko se je začel boj proti temu gospodarstvu, se vidi to najboljše. Zdaj se je pokazal ta boj prepotreben tudi v Zagrebu, kjer je mažaronsko mestno zastopstvo gmotno stanje vsega prebivalstva zamarnjalo skozi več let ter z velikim užitniskim davkom podražilo življenje v toliki meri, da se vse teži na draginjo.

Neodvisno meščanstvo je zategadelj sklicalo že dve skupščini, da se razpravlja o tem, kako bi se dala prevelika draginja v Zagrebu odstraniti. Na zadnji skupščini se je sklenilo, da se skliče v tej zadevi velik meeting v Zagrebu.

Vsi neodvisni meščani se ujemajo v tem, da se mestni župan in mestno starešinstvo ni oziralo dozdej na opravičene želje mestnih prebivalcev, marveč je ustrezalo v vsem le mažaronskemu zistemu.

Zagreb so hoteli narediti za veliko in lepo mesto, a niso vprašali nikdar za sredstva, marveč se delalo le dolg na dolg ter s tem prebivalcem napotili velike davke, katere prebivalstvo vrlo težko plačuje. Vrhutega pa se današnja mestna uprava ni pobrinila, da dobi prebivalstvo od zunaj dovolj cenenežga živeža, pa se je v najvejšem času vsa hrana silno podražila.

Pri mestnem starešinstvu obstoji sicer odbor, kateremu je poverjena skrb za cenen živež v mestu, toda ta odbor ni nikdar resnobno razmišljal o svoji nalogi, marveč je prepuščal vse le po stari navadi prekupovalcem živeža. Teh prekupovalcev je poln Zagreb, a tudi po deželi jih najdeš že skoraj v vsakem mestu. A to so večidel Židje, ki ne oskrbljujejo s hrano Zagreba, marveč druga mesta.

Tako gre več del ves živež v druga mesta izven Hrvatske, a v Zagrebu ostanejo najslabše vrste in še te po najvišji ceni.

Na te prekupce se do zdaj ni pazilo, nego se jim je dopuščalo trgovati brez dovoljenja a tudi brez vsakega davka. Prebivalci zato zahtevajo, da se sezidajo v Zagrebu tržne dvorane, kamor bi mogli producenti z dežele svojo robo neposredno dovažati ter jo prodavati brez prekupcev. To bi bila vsekako nekakšna pomoč proti draginji, toda popolnoma se vendar ne bi dala odstraniti, ker sedanja draginja je v zvezi z mažaronskim zistemom.

Železniške tarife so tako urejene, da se za vsako robo za dovoz v Zagreb plača več nego za Budimpešto ali Reko, a proti temu tarifu se Mažaroni niso nikdar vzdignili.

Gospodarske zadrage se ne snujejo niti v bližini Zagreba niti drugod po deželi, ker so jim protivne politične oblasti, in vendar bi tudi te zadrage mogle storiti mnogo proti omenjeni draginji.

Najhuje pa je sedanji mažaronski zistem škodil ravno uradnikom, samim čuvarjem tega zistema, ker jih je prikratil pri plačah. V nobeni deželi avstroogrške monarhije niso uradniki tako slabo plačani, kakor na Hrvatskem. A Zagreb je uradniško mesto, a potem ni čudno, da se toliko svet toži radi draginje, kajti cene so narasle vsaki robi, posebno živežu, a uradniki mora živeti s plačo, kakoršna je bila pred tridesetimi leti.

Mažaronski zistem je deželo tako izörpal, da trpi v gmotnem pogledu ves narod, pa je zato potrebno, da se proti njemu vzdigne tudi ves narod ne izvzemši uradništvo, če noče popolnoma propasti. Zato se prebivalstvo mesta Zagreba ni vzdignilo samo proti draginji, katero je provzročilo mažaronsko gospodarstvo, nego proti samemu mažaronskemu zistemu.

Meščanstvo zbrano na bodočem meetingu bode zahtevalo nove volitve v mestno zastopstvo, a pred vsem spremembo volilneda reda za mesta na Hrvatskem, ki ga je oktrviral ban Khuen Hederwary leta 1895, ko je hotel odstraniti opozicionalna zastopstva po nekih mestih, a predvsem v Zagrebu, kjer do takrat še ni bil

častni meščan. Po tem volilnem redu imajo uradniki toliko število zastopnikov, da je mažaronsko zastopstvo vedno v večini, a vé se, da je za vlade bana Khuena uradnik moral biti memaluk ali ga je pa pregnal.

Zdaj ni več bana tirana na Hrvatskem, pa je verjetno, da se bodo tudi po mestih volitve v mestna zastopstva drugače vršila, in da bode mažaronstvu kmalu odzvonilo, saj slednjič tudi uradnik še toliko prenaša hude posledke dosejanega zistema, ki je bezdušno dušil vsak pokret bodisi na duševni ali gmotni napredek hrvatskega naroda.

Hotel „Union“ v Ljubljani.

Denarni zavodi igrajo prvo vlogo na narodno-gospodarskem polju. Pri nas Slovencih se je to dejstvo do zadnjega časa preziralo; in šele malo let je od tega, da se povsod po deželi ustanovljajo denarni zavodi, kateri preskrbljujejo posamnikom potrebnega kredita, drugim pa dajejo priliko štediti. Naloga denarnega zavoda pa ni samo isposojevati denar na hipoteke ali menice, naloga denarnega zavoda je tudi, podpirati domačo industrijo, domača podjetja. Razvoj potrebščin vsakdanjega življenja raste od leta do leta. Enakomerno s tem razvojem korakajo tudi razna podjetja, katero iskušajo tem potrebščinam zadostovati. A ker le redkokrat en sam človek toliko premore, da bi si ustvaril s svojim denarjem tako podjetje, vidimo povsod, da se posamezniki združujejo vsak s svojim prispevkom, in da tako združena skupina izkuša to doseči, kar doseže veliki kapitalist sam. Povsod se tedaj snujejo delniške družbe, izdajajo se delnice razne vrednosti in konečni letni dobiček se razdeli med delničarje po razmerju števila delnic. Da je ta misel zdrava, da je pri delniških družbah, ako se le vzame pravi predmet podjetja, dobiti lepega zaslužka, vidimo pri nas v Avstriji, kjer delujejo razne francoske, angleške in nemške delniške

Majska noč ali utopljenka.

Ruski spisal N. V. Gogolj — Poslovenil K. L. Podravski.

V.

Fantje vasujejo.

(Konec).

„Poglej, poglej!“ rekla je živo ona, „ona je tu, igra se na bregu, v krogu mej drugimi dekleti in se greje na mesecu! Ali ona je lokava in zvičajna. Ravno tako je kakor utopljenka, ali jaz vem, jaz slišim, da je ona tukaj. Meni je težko, neznosno od nje. Jaz ne morem radi nje plavati lahko in prosto kakor riba. Tonem in padam na dno kakor ključ. Poišči mi jo, dragi mladenič!“

Levko je pogledal na breg; v tanki, srebrni megli so skakale deklice, lahke kakor senca — v belih srajcah kakor sneg; zlate zavrtnice, moniste, cekini so se bliščali na njihovih vratih, ali same so bile blede; njihovo telo je bilo kakor bi bilo zlepljeno iz zračnih oblakov in kakor bi se svetilo skozenj pri srebrni mesečini. Zbor se mu je približal še bolj. Slišali so se glasovi.

„Dajte igrati vrana, vrana!“ zaklicale so vse, kakor bi zavel veter v prirečni trst v tihem mraku.

„Kdo bo vran?“

Vrgle so srečke in ena deklica je stopila iz vrste. Levko jo je gledal natanko. Lice, obleka — vse je na njej tako, kakor na drugih. Videlo se je, da je nerada igrala to svojo ulogo. Tolpa se je razletela na vse strani in bežala pred ropazeljno ptico.

„Ne, jaz nočem biti za vrana!“ rekla je deklica, onemogla od utrujenosti, „meni se vidi tako težko jemati piščeta od mile matere!“

— Ti nisi čarovnica — mislil je Levko. — Kdo bo vran?

Deklice so se pripravile izžrebat vnovič. „Jaz bodem vran!“ odzvala se je ena iz srede.

Levko jo je bolj natanko pogledal v lice. Naglo in smelo je letala za tolpo in se zaganjala na vse strani, da bi ugrabila svojo žrtev. Tu je opazil Levko, da se ji ni telo svetilo tako kakor drugim, videlo se je na njej vse bolj črno. Nankrat se je začul krik: vran je planil na eno iz družbe, zagrabil jo, in Levku se je zdelo kakor bi se spustili na plen kremplji in na lici ji je zasijala zlobnost.

„Čarovnica!“ rekel je on, pokazal na-njo s palcem in se obrnil proti domu.

„S čim te obdarim, mladenič? Jaz vem, da ti ne potrebuješ zlata — ti ljubiš Hano; no, hudi oče ti brani oženiti se z njo. On ti ne bo od sedaj več branil; vzemi in daj mu to-le pismo.“

VI.

Probujenje.

„Ali nisem spal? . . .“ rekel je sam pri sebi Levko, ko se je zbudil na nizkem holmcu. Tako živo je bilo, kakor bi bil zbujen! . . .

„Čudno, čudno!“ mrmral je oziraje se. Mesec je svetel nad njegovo glavo, oznanjal je polnoč; povsod tišina; od proda je vel hlad; nad njim je stal žalostno stari dom z zaprtimi okni; mah in divje gobe so pričale, da so se že davno ljudje izselili iz njega. Tu je iztegnil svojo roko, katero je imel stisnjeno v spanju in zavpil od čuda, zapazivši v njej pismo . . . „Eh, ko bi jaz znal brati!“ mislil si je on, obračaje je pred seboj na vse strani. Tu se je zaslišal za njim šum.

„Ne bojte se ga, kar primite ga! Kaj ste se vstrašili? Nas je — deset. Jaz pričam, da je to človek, ne satan!“

družbe, česar bi gotovo ne storile in ne dajale svojega denarja, ako bi podjetje ne neslo. Oziroma se le na Kranjsko, na našo ožjo domovino, ali vidimo kje, da so domačini ustanovili kako delniško družbo v izkoriščanje prirodnih sil in prometa na lastni zemlji? Povsod so tuje delniške družbe, ves dobiček gre izven dežele; le delavci zaslužijo nekaj pri teh podjetjih. Omenili smo, kako važen faktor so denarna društva na narodno-gospodarskem polju. Tu na polju delniških družb je veliko delo za denarne zavode, pri katerih vsaj po večini delujejo trgovsko izobraženi ljudje, ki so kaj sveta videli, in vedo razložiti, jeli nameravano podjetje sigurno, ali se bo investirana glavica rentirala ali ne. Toda ne samo direktni dobiček se mora upoštevati; koliko indirektnega dobička pa dobi mesto, dežela od podjetja, katero prinaša od zunaj denar po poti prometa s tujci, vsled raznih potrebnosti, ki nastanejo kot posledica podjetja. Zaraditega so naši domači zavodi v prvi vrsti poklicani podpirati vsako akcijo, ki se prične v tem smislu, in o kateri spoznajo, da sloni na realni podlagi, in da jo vodijo možje, kateri so zaupanja vredni.

— S tem pomagajo denarni zavodi povzdigniti narodno-gospodarsko blagostanje, ob enem so pa domači denarni zavodi tudi voditelji in kažipot za posamnika, kako naj nalaga svoj denar. Ako nastopimo to pot, pridemo vendar enkrat do tega, da se ne bo edino le hipotekarno naložen denar smatral za sigurno naložitev. Kam bi prišle industrijske dežele, kakor Anglija, Francija, Nemčija, Belgija, če bi se narodno premoženje smatralo edino le v zakladnicah hranilnic. Sicer ni naloga teh vrstic razpravljati vzroke, zakaj pri nas tišči ves denar v hranilnice, toda nekaj lahko omenimo. Obrestna mera za vlagatelje je pri posojilnicah previsoka, istotako obrestna mera za na hipoteke izposojeni denar. — Kako zamore posestnik izhajati, če plača $4\frac{1}{2}$ —6% za svoj dolg. Pri zgoraj omenjenih državah je obrestna mera za vloge povprek 3% in še manj — zaraditega se denar obrača raje v razna podjetja, ki neso več. Ljudstvo se navadi na ta način slediti javnim pojavom na svetovnem trgu, a ob enem tudi skupno ustvarjati podjetja doma, in imeti samo dobiček od njih. Tako lokalno podjetje se ravnokar snuje pri nas v Ljubljani. — Vsakdo mora pripoznati, da se naše stolno mesto vedno bolj širi, da njegov promet od leta do leta raste. Statistika izkazuje, da pride v Ljubljano poprek 3000 tujcev na mesec. Vsako drugo tako provincijalno mesto ima v to svrhu moderno vrejene hotele, ki odgovarjajo vsem potrebam razvjenega potujočega občinstva. Samo pri nas se skoraj četrstoletja v tem oziru ni ničesar zgodilo. Razni trgovci v Ljubljani, kateri imajo priliko več kakor drugi stanovi priti v dotiko s potovalci, lahko povedo, kako oestro kritiko morajo čisto slišati o naših zaostalih razmerah gledé hotelov v Ljubljani, da ne zadostujejo nikakor številu potnikov, pa tudi ne zahtevam moderne ureditve. Noben potnik ne zahteva prenočišča zastoj, vsakdo rad plača, če se mu postreže;

na potovanju malokdo šteti, raje ostane doma. Gledé na te neovrgljive razmere ustanovila se je v Ljubljani delniška družba „Union“, katera si je v prvi vrsti stavila nalogo sezidati v Ljubljani moderni hotel prve vrste in veliko praktično urejeno dvorano. Poleg tega bi bila v pritličju velika revstarija in kavarna, prodajalne, in v ostalem delu zgradbe še devet stanovanj.

Da se mora hotel rentirati, je brez dvomno. Ako le računamo na hotel „Union“ 1000 tujcev na mesec, to je tretjina oseb došlih, in pusti v hotelu vsak tujec povprek 7 kron, je to 7000 kron na mesec, ali 84.000 kron na leto. Ta dohodek reprezentira $8\frac{4}{10}$ % svote 1.000.000 kron, kar bo cela stavba s prostorom in ureditvijo stala. — Dohodki gostilne, kavarne, stanovanj, prodajnic, dvorane, prostranskih prostorov, hleva, vrta, še niso računjeni, in bodo gotovo znašali 20.000 kron, ali 2%. Skupaj bi torej nosil investirani kapital 1.000.000 $10\frac{4}{10}$ % bruto. Za obrestovanje in amortizacijo najetega posojila 400.000 kron, za davek, poprave itd. se lahko odračuna $5\frac{4}{10}$ %; ostane še vedno čistega 5%. Ta čisti prebitok se pa gotovo v teku let še pomnoži, ne glede na to, da se poleg tega dolg 400.000 kron amortizuje. Stavba je 25, oziroma 18 let davka prosta, ker stoji na mestu po potresu podrte hiše. Miklošičeva cesta bo ena najlepših cest v Ljubljani, in je le vprašanje časa, kedaj se svet pri predilnici predre in notranje mesto direktno zveže s kolodvorom.

Hotel je potreben v Ljubljani. Ako se sedaj ne ustanovi z domačimi močmi, ustanovil se bo s tujimi, in ti bodo posneli smetano, domačini bodo gledali od strani, kako lepo uspeva.

Velika praktična dvorana je tudi nujna potreba v Ljubljani. Razne koncerte, predstave, veselice, je le mogoče financijelno ugodno prirediti, ako pride veliko občinstva, in je dvorana praktično urejena. Dvorana bi bila velika za 1500 ljudi. Pomislimo kak ljudski koncert „Glasbene Matice“ bi bil to! Povsod v drugih mestih prirejajo godbene koncerte, ljudske predstave, poučna predavanja s senčnatimi slikami itd. A pri nas je nemogoče kaj takega v velikem slogu prirediti, ker ni nobene dvorane, ki bi bila sposobna za veliko množino ljudstva. Za sedaj bi morebiti tudi manjša dvorana zadostovala, a gledati moramo pri taki zgradbi tudi na bodočnost. Vsaka stvar se v teku let razvija, in kako hudo je potem, ako ni mogoče zadostovati nastalim zahtevam! Koj v začetku za bodočnost prirejena velika dvorana stane komaj tretjino tega, kar bi eventualno razširjanje stalo pozneje, če bi bilo sploh še mogoče.

Smatrali smo za svojo dolžnost opozoriti občinstvo na to nameravano podjetje, ter v glavnih potezah naslikati namen stavbe. Pričakujemo, da se bodo naši denarni zavodi ne samo na Kranjskem, marveč tudi na Štajarskem, Goriškem in v Istri oglasili, ter prevzeli vsak nekaj delnic. Svota 300.000 kron je že vplačana, ostane še razpečati drugo emisijo v znesku 300.000. Ostalih 400.000 kron se pokrije potom posojila. V prvi

vrsti je seveda poklicano ljubljansko meščanstvo podpirati tako sigurno podjetje. Stavba bo ne le v kras mesta, občina dobi lepe dohodke. Miklošičeva cesta se lepo regulira, in domačini imajo — dobiček. Še enkrat ponavljamo: hotel v Ljubljani je nujna potreba: škoda bi bilo opustiti to idejo, posebno, ker je že polovica potrebnega kapitala nabranega. Ne moremo si misliti, da bi za tako zdravo idejo ne bilo mogoče dobiti še druge polovice, to je 300.000 kron. Z vso zanesljivostjo smemo sklepati, da bo vsaka delnica čez 25 let dvakrat toliko vredna in nesla vsako leto svoje obresti. Kdor se torej pridruži temu podjetju, naloži ugodno svoj denar, zraven pa znatno pomaga kulturno in socijalno silno važni zadevi.

Potapljanje Slovencev.

„Domovina“ prinaša naslednji umestni članek:

Znano je, da Slovani o vsakem popisovanju ali štetju ljudi zaman zahtevajo, naj se štejejo ljudje poleg občevalnega jezika tudi po narodnosti, ker se sicer godi Slovincem krivica. Tudi leta 1900 so zlasti Čehi to energično zahtevali od vlade in pridružili so se tej zahtevi tudi Slovenci. A pod vplivom Nemcev je ostala vlada gluha za te zahteve in se je izgovarjala, da ti podatki itak za „narodnosti“ nimajo pomena. Toda vladna pamet je kratka, njena logika šepava in o prvi priliki se sklicuje vlada sama na ljudsko štetje, če je treba statistike o narodnosti. Kako so upravičene zahteve Slovanov, naj se štejejo ljudje tudi po narodnosti, dokazuje članek, ki ga je priobčil dr. Meinzingen. v „statističnem mesečniku“ (XI in XII iz l. 1902.), ki ga je izdala c. kr. statistična centralna komisija na Dunaju. Pisec je sestavil skupine oseb, ki so se preselile v središča, to je v večja mesta, in je opazoval, koliko jih je navedlo za občevalni jezik svoj domači jezik in koliko jezik novega biv ališča. Opirati se hočemo samo na tiste dele, ki se tičejo nas Slovencev.

Na Dunaju je zapisalo izmed oseb, rojenih na Slovenskem, 1259 slovenski občevalni jezik, rojenih pa je bilo v popolnoma slovenskih okrajih 6404 in v pretežno slovenskih okrajih 3004 (skupaj 9408), pristojnih pa 11.920.

Še značilnejšo sliko kaže statistika glede Gradca. Od 9224 oseb, rojenih v popolnoma slovenskih okrajih, je zapisalo v Gradcu slovenski občevalni jezik samo 632 oseb in od 3313 oseb, rojenih na Kranjskem, samo 461.

V Trstu je bilo v času štetja vse skupaj 10.132 oseb iz Kranjskega, in sicer 8910 iz docela slovenskih krajev, in ostali iz pretežno slovenskih krajev, a skoro vsi so vpisani za Italijane, namreč 6153 in le 2672 jih je zapisalo slovenski občevalni jezik. To je tembolj čudno, ker se je na celem Kranjskem zapisalo manj oseb z italijanskim občevalnim jezikom (v vsem 259) nego v Trstu tistih, ki so prišli iz Kranj-

Tako je kričal glavar nad svojimi spremljevalci, in Levka je zgrabilo nekaj rok, izmed katerih so se nekatere tresle od strahu.

„Vrzi proč, prijatelj, svojo strašno suknjo! Ali ti je dovoljeno imeti ljudi za norca!“ rekel je glavar, prijel ga za vrat, a ostrmel je, ko ga je pogledal v obraz.

„Levko, sin!“ zavpil je, odstopil in mu izpustil roko. „To si ti, pasji sin, satanov porod! Jaz mislim, kak norec to, kak vrag hoče napravljati te norčarije? In to napravljati ti svojemu očetu! Ti noriš po ulicah, skladaš pesni... Ehe-he-he, Levko! A kaj je to? Gotovo te srbi hrbet? Zvezite ga!“

„Stoj, oče! Velelo se mi je oddati ti to-le pismo“, rekel je Levko.

„Ni mi sedaj mar za pismo! Zvezati ga!“

„Stoj, gospod glavar!“ rekel je pisar in odprl pismo, „to je komisarjeva roka!“

„Komisarjeva?“

„Komisarjeva?“ ponovili so kakor stroj desetniki.

„Komisarjeva? . . . Čudno, še bolj nerazumno!“ mislil je pri sebi Levko.

„Čitaj, čitaj!“ rekel je glavar. „Kaj piše tam komisar?“

„Poslušajmo, kaj piše komisar? oglašil se je „vinokur“, ki je držal v ustih pipo in kresal ogenj.

Pisar se je odkašljal in začel:

„Povelje glavarju, Evtuhu Makogonenjku. Prišlo je do nas, da ti, stari durak, mesto da bi skrbel za red na selu, čisto noriš in delaš krivico . . .“

„Ej Bog, kaj?“ pretrgal je glavar, „ničesar ne slišim!“

Pisar je začel zopet:

„Povelje glavarju, Evtuhu Makogonenjku, Prišlo je do nas, da ti stari du . . .“

„Stoj, stoj . . . Ne mudi se!“ zakričal je glavar, „četudi nisem slišal, vem, da še glavna stvar ni prišla na vrsto . . . Beri dalje!“

„A radi tega ti ukazujem oženiti takoj svojega sina, Levka Makogonenjka, s kozačko iz našega sela, Hano Petričenkovo, in tudi napraviti most čez reko in ne dajati družinskih konj brez mojega dovoljenja sodnijskim gospodom, če bi tudi šli ravno iz sodne hiše. Ako dobim pri svojem prihodu kako povelje neizpolnjeno, pokličem samo tebe na odgovor. — Komisar, poročnik na odpustu, Kozma Dragač-Drišpanovski.“

„To je, to!“ rekel je glavar in iztegnil vrat. „Ali slišite, ali slišite? Vse sem prejel od njega. Zato ga moram slušati — doslovno izpolniti vse — ah, ko bi mi vsaj to odpustil! A tebe“, nadaljeval je on, obrnivši se k Levku, „po povelju komisarjevem — četudi se mi zdi čudno, kako je to prišlo do njega — ženim; samo če bodeš v prihodnje še delal tako. Dobro si zapomni, kaj visi doma na steni! Kje si vzel to pismo?“

Čeprav se je Levko čudil vsemu, imel je še vendar toliko razuma, da je znal vse dobro zatajiti in povedati dobro, kako je dobil pismo. „Jaz sem šel“, je rekel, „včeraj zvečer še v mesto in sem srečal komisarja, ko je ravno stopil iz svoje bričke. Ko je izvedel, da sem iz našega sela, dal mi je to pismo in mi rekel, da naj tebi povem, da bode obojeval pri nas, ko se bo vračal.“

„On je to rekel?“

„Da, on.“

„Ali slišite?“ rekel je glavar in majal resno z glavo, „komisar sam, osebno, pride k našemu bratu, to je k meni na obed. O! . . .“

Tu je vzdignil glavar kvišku in dejal glavo v tak položaj, kakor bi kaj poslušala.

„Komisar — ali slišite, komisar pride k

skega. Dasi torej na Kranjskem ni Italijanov, naj bi vendar bilo prišlo iz Kranjskega v Trst 6153 oseb z italijanskim občevalnim jezikom! To je pač več nego neverjetno!

Vzemimo, da osebe, ki so se preselile iz docela slovenskih ali pretežno slovenskih krajev v katere omenjenih mest, niso bili sami Slovenci, vendar smemo z največjo verjetnostjo računati, da so vsaj po ogromni večini bili Slovenci, zlasti ker je znano, kako se uprav naši ljudje radi selijo, dočim se tujci, ki so se enkrat naselili v naših krajih, zajedo kakor klopi med nas in se ne dajo več iztrebiti. Zato ni verjetno, da bi se iz docela ali pretežno slovenskih krajev izseljevali ravno — Nemci in Italijani. Žalostno je torej, da je ogromna večina slovenskih priseljencev na Dunaj, v Gradec ali Trst pozabila svoj rodni jezik in zapisala za občevalni jezik nemščino ali italijanščine. Če bi se šteli ljudje po narodnosti, bi bilo razmerje za nas gotovo boljše. Seveda v mnogih primerih menda naši rojaki niso sami krivi, da so zapisani za Nemce ali Italijane, temveč njihovi delodajalci in gospodarji, ki svojevotno odločujejo tudi v takih stvareh. Velik vzrok za to žalostno prikazen pa je tudi narodna nezavednost, ki se ne da izgnati iz našega naroda. Menda ni naroda, ki bi dajal svojemu sovražniku toliko privržencev kakor ravno naš nesrečni slovenski narod. Saj se moramo skoro po večini boriti vsaj na Štajarskem le zoper naše ljudi, ki pa trobijo v nasprotni rog in slepo sledijo našim sovražnikom.

Zato bodi naša prva naloga buditi v našem narodu narodno zavest in narodni ponos, da bo na eni strani v domovini vedno manj izdajic in da jih počasi povsem iztrebimo, na drugi strani pa da naši rojaki v tujini ne bodo izginjali brez sledu v tujem narodnem morju.

Poročila iz mest in trgov.

Iz Idrije, 24. novembra. Zadnji „Učiteljski Tovariš“ kliče: „na boj na divje Amonite“, to je na katoliško narodne poslance, ki so neki zabranili, da deželni zbor ni zvišal plače učiteljsstvu. Še posebej omenja našega g. dekana, kot oprodo dr. Šusteršiča, ki ne privošči lačnemu učiteljsstvu koščka kruha.

Ko bi se tako pisalo „nerazsodni masi“, bi se ne čudili, a ta list je glasilo slov. učiteljsstva, torej omikanih krogov, poleg tega še urednik Gangl stanuje v Idriji! Toliko stanovskih kolegov ima tu, ki niso v tako ugodnem položaju kakor on, da bi imeli 2700 kron letne plače, moral bi se vendar ozirati na njih gmotno stanje in pozvedeti, kdo jim je hotel pomagati, kdo je pa priboljšek odklonil.

Urednik učiteljskega lista bi moral vendar tudi brati učiteljski slovenski list druge stranke, preden tako oblastno sodi, ali pa vsaj pazno zasledovati vse akcije v deželnem zboru, da se ne blamira s takim pisarenjem.

meni obedovat! Kako misliš, gospod pisar, in ti, svat, to ni povsem prazen čas, ali ni res?

„Kolikor se morem spominjati“, pridejal je pisar, „še noben glavar ni imel časti, pogostiti komisarja.“

„Ni vsak glavar glavarju — enak! vzkliknil je z zadovoljnim vidom glavar.“

Vrat se mu je izkrivil, in nekaj nekega težkega, hripavega smeha, podobnega bolj bobnenju oddaljenega groma, se je začulo iz njegovih ust.

„Kako misliš, gospod pisar, ali bi bilo treba dati zapoved, da bi iz vsake hiše prinesli za tako imenitnega gosta po enega piščanca . . . no, platna in še kaj drugega — a? . . .“

„Treba bi bilo, treba, gospod glavar.“

„A kdaj bo svatba, oče?“ vprašal je Levko.

„Svatba? Dal ti bom svatbo! . . . No, radi imenitnega gosta — poroči vaju pop jutri. Črt z vami! Naj vidi komisar, kaj pomeni natančnost! No, otroci, sedaj spat! Pojdite domu! — Današnji dan spomnil me je časa, ko sem . . .“ Pri teh besedah je izpustil glavar svoj navadno resni in moški pogled izpod čela.

„No, sedaj bo glavar pripovedoval, kako je spremljal carico!“ rekel je Levko in hitel z

Kje je učiteljsvo tako poniževalno plačano na celem Kranjskem, kakor je na c. kr. rudarski ljudski šoli v Idriji? Dovolj, da navedemo za to le eno dejstvo: šolski sluga v Idriji ima večjo plačo, kakor polovico učiteljskih moči v nižjih razredih. Le sedem učiteljev na naši šoli ima več dohodkov, devet pa manjšo plačo kakor šolski sluga in vendar so vsi plačani od erara. Naj nam pove g. Gangl še kje na Kranjskem enaki slučaj.

In kdo se je potegnil za nje očitno v zbornici? Ne li idrijski poslanec, član kat. narodne stranke? Kdo je tudi glasoval, da se jim ta rana zaceli? Ne li „Amoniti“, poslanci kat. narodne stranke? Kaj so pa storili poslanci napredne stranke? Res je na prvo vstal tudi dr. Ferjančič, državni poslanec idrijskega mesta, a ko mu je nemški baron zaklical „sitzen!“ se je poslušno vsedel, kakor se ubogljivo vsede učenec na našem pripravljavnem tečaju, ko mu gosp. Gangl veleva „vsedi se!“ Pri drugem glasovanju je dr. Ferjančič obsedel z vsemi tovariši slov. napredne stranke, med njimi tudi dr. Majaron, naš častni meščan. Sedaj naj pa svet sodi, kdo privošči učiteljsstvu boljši košček kruha in kdo ne!

Človek bi dosledno pričakoval, da bode glasilo naših liberalnih učiteljev radi tega klicalo grom in strelo nad slovenske naprednjake, a sedaj pozivlje na boj na kat. narodne poslance. No, to je res zmedenost, da večje ni treba iskati!

Ko so pred leti prosili naši učitelji za zboljšanje svojih plač, se jim je odgovorilo „Mi bi vam že zboljšali, a takoj bodo učitelji z dežele kazali na vas in zahtevali enake plače od deželnega zaklada. Tega pa dežela ne more, saj že tako pretaka po dr. Tavčarjevi izjavi za učiteljsvo „svojo srčno kri“.“

Za idrijsko učiteljsvo bi štel le priboljšek erar, kateri ima od našega rudnika vsako leto velik dobiček. Deželo bi to zboljšanje ne stalo niti vinarja. In vendar slovenski napredni poslanci še tega niso privoščili našemu učiteljsstvu. Dr. Ferjančič bi sicer še bil, a ker je on kakor tudi njegovi tovariši pod nemško komando, ni smel. In vi se drznete pisati „klerikalni poslanci so ukradli zboljšanje učiteljskih plač!“

Obstrukcijo dolžite, da je zavirala poboljšek. Ali ne veste, da so ravno katol. narodni poslanci so enoglasno izrekli, naj se le v odseku vse obravnava, v zbornici oni ne bodo zavirali. In ni bil referent za šolstvo že izbran in sicer član slov. napredne stranke? On pa in njegovi tovariši so se izrazili, da ne referirajo, kdo je torej obstruiral učiteljske plače?

Kje imate torej divje Amonite iskati? V kraju kat. narodnih poslancev gotovo ne, ti so govorili in glasovali za zboljšanje učiteljem v Idriji, tudi se niso ustavljali zboljšanju učiteljem na deželi. Glasovali pa niso naprednjaki za zboljšanje in referirati niso hoteli v odsekih. Po tem ravnanju sodite, kedo nosi sovraštvo do učiteljsva.

brzimi koraki in veselo k znani koči, obkroženi z nizkimi črešpljami.

„Daj ti Bog nebeško carstvo, dobra in krasna gospica!“ mislil je sam pri sebi. „Daj ti Bog na onem svetu radovati se večno mej svetimi angelji. Nikomur ne povem čuda, ki se mi je zgodilo to noč; tebi edini, Halja, povem je; ti sama mi boš verjela in skupno z menoj pomoliš za dušo nesrečne utopljenke!“

Tu se je on približal koči; okno je bilo odprto; svit meseca je padal skozi okno na spečo Hano; glava se ji je podprla ob roko; lici ste tiho goreli; usta so šepetala in izgovarjala nejasno njegovo ime.

„Spi moja krasotica! Naj se ti sanja o vsem, kar je najboljšega na svetu! . . . Saj ne bode boljše, kakor to, kar izveš, ko se prebudiš.“

Prekrižavši jo, zaprl je tiho okence in odšel. In čez nekoliko minut je vse spalo v vasi; edini mesec je tako čudno bliščeče plaval v nepopolnih puščavah bogatega ukrajinskega neba. Tako zmagovalno je vse dihlo v višini, in noč, božanstvena noč je gorela veličastno. Le redko je pretrgalo tihoto lajanje psov; in dolgo je še pijani Halenik hodil v sanjah po ulicah in iskal svojo kočjo.

In ubogi Jaklič! Ravno katoliško narodna stranka je počastila učiteljsvo, ko je enemu članu pomagala do poslanske stolice. Sedaj pa tega učitelja preganjajo radi tega in ga denuncirajo. Stanovsko glasilo pa stopi v krog onih, ki jim tovariša blatijo, hoteč ga uničiti. Kolegialnost zakrij si obraz!

Pač slabo uslugo bote napravili svojim kolegom s takim pisarenjem, ugleda jim gotovo ne bote zvečali, saj bode vsak razsodni čitatelj takoj rekel: vsaki stan ima glasilo, kakoršnega je vreden.

Domače novice.

Klub katoliško-narodnih deželnih poslancev je daroval: Za ljudski sklad 1059 K, za slov. delavsko stavb. društvo 280 K, za Peter Pavel Glavarjevo ustanovo, opravičenim občinam gorenjskim v svrhu pravne ureditve te ustanove v zmislu volje ustanovnika 438'06 K, za Jeranovo dijaško mizo 300 K, za druge dobrodelne namene 560 K.

Prodirajoči germanizem. Neki Slovenec je hotel prositi za mesto na nemški državni gimnaziji v Trstu, a na pristojnem mestu se mu je reklo, da na to nemško državno gimnazijo ne pride nihče, ki ni nemško narodnega mišljenja. Česar pa ni mogel v Trstu doseči Slovenec, avstrijski državljani, dosegel je podanik Nemčije! Zaprotil je za profesorsko mesto na državni nemški gimnaziji v Trstu, ker pa ni bil avstrijski državljani, kupil si je za nekaj kron v neki občini domovinsko pravico, prosil za avstrijsko državljanstvo, ki mu je bilo drage volje podeljeno, in tako je dobil mesto na nemški državni gimnaziji v Trstu, kjer so mu izročeni slovenski otroci na milost in nemilost. Samo to bi nam moralo zadoščati, da odpremo oči in da vidimo, čemu nam vsiljuje naša nemška vlada svoje nemške šole; samo ta slučaj bi nam moral zadoščati, da se ves slovenski narod upre tem nemškim srednjim šolam na slovenski zemlji, ki pod zaščito kulture uvažajo nemščino v naše slovenske pokrajine. Če je ves slovenski narod sprejel program slovenskih odvetnikov za svoj program, če se je ves slovenski narod združil, da brani pravice slovenskega naroda v sodni dvorani, bi se li ne mogel združiti, da brani ves slovenski narod pravice slovenskih otrok! Če se more nemški, laški, mažarski, češki, hrvatski, poljski otrok šolati v Avstriji v materinem jeziku, zakaj bi se ne smel slovenski otrok? Ni li tudi ta prav tako ustvarjen, kakor so ustvarjeni otroci drugih narodov? To gotovo želi in hoče vsak Slovenec. A kdor noče tega, je naša srednja vlada, ki hoče, zvesta navodilu cesarja Jožefa, ponemčiti našo državo, v kar mu pa najbolje služijo nemške šole. V tržaško gorenjo okolico je prišel Nemeč iz Nemčije. Šel je v neko tobakarno, kjer je v nemškem jeziku nekaj zahteval, a razumel ga ni nihče. V glavo mu ni šlo, kako je mogoče, da blizu Trsta ne znajo nemški, ko je vendar vse nemško od Trsta pa do Jadranskega morja in dalje. To je izjavil proti neki osebi, katera ga je razumela in kateri je nadalje pristavil, da v Nemčiji smatrajo vse te dežele do Jadranskega morja za svoje. — „Imam sina“, rekla je piscu teh vrstic Prusinja, „nauči naj se slovenski, da dobi med Slovenci dobro službo, ker nikje ni za izsolane ljudi toliko dobrega kruha v vsej Evropi, nego v teh krajih, kjer nimajo Slovenci svojih šol“. Vsak komentar k temu bil bi odveč! Zato pa v boj za pravice slovenskega jezika. Vprašanje šol je za nas tudi vprašanje kruha!

Javni shodi na Kranjskem. V nedeljo so priredili pristaši kat. narodne stranke na Kranjskem 18 javnih shodov, ki so bili vsi prav dobro obiskovani. Na vseh teh shodih so se volivci izrekli za splošno in tajno volivno pravico, odobraval postopanje katol. narodnih poslancev v kranjskem deželnem zboru ter jim izrekli tudi svoje zaupanje. Obenem pa so na vseh shodih protestirali tudi proti postopanju vlade nasproti Slovencem na Koroškem in na Štajarskem ter so se vsprejele resolucije, s katerimi se pozivljajo slovenski državni poslanci, da nastopijo z vso odločnostjo proti vladi, ter da zahtevajo od nje,

da dá Slovincem pravice, katere so jim zajamčene v državnih poslovnih postavah. Tudi jutri se vrši več javnih shodov.

Ljubljanskega župana častniška afera še sedaj ni končana. Kakor smo že omenili, je župan Hribar izjavil, da se je ob znanih dogodkih za časa turnarske slavnosti na kazinskem vrtu v Ljubljani edino le nadporočnik 27. pešpolka Bückhel vmešaval v županovo poslovanje. Bückhel je namreč trdil, da klici množice „Abzug“ veljajo cesarski zastavi, na kar mu je župan pojasnil, da veljajo frankfurtarici. Župan Hribar je v zadnji seji občinskega sveta dejal, da je šele pozneje izvedel, da je nadporočnik Bückhel Oger in da mu je zato postalo takoj jasno, zakaj je iste klice „Abzug“ napačno razumel, kajti v njegovi domovini (na Ogrskem) niso demonstracije proti cesarski zastavi ravno redke. Zaradi te izjave je pozval nadporočnik Bückhel župana Hribarja na dvoboj.

Razmere pri kranjskem polku štev. 17. „Slovenec“ prinaša statistiko slovenski govorečih častnikov kranjskega domačega polka in priznati se mora, da je ta statistika res tako žalostna in obenem tako značilna za avstrijske razmere, da bolj ne more biti. Od 7 štabnih častnikov govori slovenski samo eden, od 24 stotnikov govori pravilno slovenščino dva, za silo jo pa lomi sedem stotnikov. Nadporočnikov je 37, slovenščino jih pa zna samo osem. Izmed 33 poročnikov jih govori slovenski deset in izmed 4 kadetov samo eden. Od 3 zdravnikov ne zna slovenščine nobeden, ravno tako ne oba računski častniki. Take so razmere pri 17. polku, o razmerah pri spodnještajerskem 87. polku se ne upamo niti govoriti, kajti na sramoto vojaški upravi bi morali konstatirati, da menda pri celem polku ni častnika, ki bi pravilno govoril slovenski jezik.

Slovensko katoliško politično društvo za selško dolino je povabilo svoje ude in nekaj zaupnih mož v nedeljo popoldne k javnemu shodu na Frtico. Lepo število mož se je zbralo, ki so poslušali v nad dve uri trajajočem pojasnjevanju o naših domačih gospodarskih razmerah, o delovanju državnega in deželnega zbora. Župnik Rožnik je pojasnjeval, kako trnjevo pot hodi naše združništvo, kateremu se je in se še vedno nasprotuje od zgoraj in zdolej. Kaže kako vkljub temu združništvo le napreduje, n. pr. hranilnice in posojilnice, mlekarne, kmetijska društva, vzlasti še sodarska zadruga, katero so hoteli nekateri zavistni dobičkolovci vže v kali udušiti in posebno preprečiti 10 tedenski sodarski tečaj, ki ga je ministerstvo vkljub vsem liberalnim podlim lažem priredilo v veliko povzdigo našega vedno naraščajočega sodarstva. In kdo je, ki temu mogočnemu in prepotrebemu gospodarskemu gibanju nasprotuje? Liberalizem, ki ljubi samo svoj žep, ki pozna le eno prostost, prostost nezdrženega kmeta odirati. Kako prostost privoščiti liberalizem bližnjemu kmetu razlaga župan Demšar, ki dokaže s številkami, koliko krivice more prenašati državo in deželo tvoreči in vzdržujoči kmeti, ki ima največja bremena, a najmanj pravic. Torej proč s takim volilnim redom, ki daje škricu prednost pred kmetom. Tisti, ki imajo največ pravic naj pa prevzamejo še največja bremena, naj se pa na kmeta ne nalaga največjega krvnega in denarnega davka. Ker pa tega ne store, naj se dajo kmetu enake pravice zlasti ob volitvah. Proč z liberalizmom in s krivičnim liberalnim volilnim redom za deželni in državni zbor, prične župnik Šinkovec, ki dokazuje v vznešenih besedah, koliko zla je vsekali liberalizem in njegov „sinček“ volilni red naši državi, naši deželi, našemu narodu v verskem in gospodarskem oziru. Kaže, kako se druge dežele in velika mesta otesajo liberalizma in kako se vsled tega povzdigne blagostanje vzlasti kmečkega stanu. — Z glasnimi dobroklici so se vsprejele sledeče resolucije: 1. Volivci selške doline zbrani na shodu dne 22. novembra 1903 v Selcih izjavljajo, da more edino le splošna in enaka volivna pravica v deželni in državni zbor popraviti neznosne krivice, ki se sedaj gode kmetijskemu ljudstvu glede na zastopstvo v zakonodajnih zborih. Zato pričakujejo od svojih poslancev, da bodo z vso vnemo delovali za uvedbo splošne in

enake volivne pravice v deželni in državni zbor. 2. Dalje izjavljajo, da more edino le splošna in enaka volivna pravica v deželni in državni zbor popraviti neznosne krivice, ki se sedaj gode kmetijskemu ljudstvu glede na zastopstvo v zakonodajnih zborih. Zato pričakujejo od svojih poslancev, da bodo z vso vnemo delovali za uvedbo splošne in enake volivne pravice v deželni in državni zbor. 3. Zbrani volivci so prepričani, da noben razumen kmečki mož ne more resno nasprotovati izpremembi kranjskega deželnozbornskega volivnega reda v tem zmislu, da dobe ljudski zastopniki večino nad onimi zastopniki, kateri imajo neznatno število volivcev za seboj, pa sedaj v škodo kmečkega prebivalstva gospodujejo v deželi. To zadevo proglašajo za najbolj nujno in zato kar najodločneje obsojajo tiste strankarske spletkarje, ki so zvižčno v nekaterih občinskih odborih v prilogo liberalcev in škodo ljudstvu izvili izjave proti delovanju poslancev katoliško-narodne stranke v deželni zboru v tem oziru. 4. Svojima poslancema v deželni zboru in sploh vsem deželnim in državnim poslancem katoliško-narodne stranke, zlasti njenemu neustrašenemu načelniku dr. Šusteršiču, izražajo popolno priznanje in zaupanje. Deželne poslance prosijo, naj vstrajajo v svojem hudem boju proti združenim slovenskim in nemškimi liberalcem, dokler ne pribore ljudstvu pravice. 5. V bratovski vzajemnosti izražajo, da se čutijo edine z rojaki na Koroškem v boju za pravice slovenskega jezika; izjavljajo priznanje požrtvovalnemu nastopu poslancu katoliško-narodne stranke, dr. Brejcu in pozivljejo svoja državna poslanca, naj se za koroške Slovence potegneta s tisto vnemo, kakor za svoje lastne volivce.

Koledar družbe sv. Cirila in Metoda. V pokritje izrednih stroškov je družba sv. Cirila in Metoda letos izdala svoj „Koledar“ za l. 1904. „Koledar“, ki je ob enem tudi družbin „Vestnik“, stane 1 krono 20 v. Dobiva se v vsaki trgovini. Gospodje trgovci naj se zglase zanj pri družbenem vodstvu. Slovenske domoljubkinje in domoljubi! Kupujte in priporočajte pričujoči „Koledar“ ter tem načinom podpirajte, da bo družbi možno zadostiti prevzetim dolžnostim. — „Koledar“ ima poleg vesnika in koledarja tudi zanimivo leposlovno vsebino, in sicer: Ivan Vesel: „Domovina“, J. Vrhovnik: „Ivan Vesel“, Dragotina Ketteja še nenatisnjeni proizvodi ruskih pesmi, Ksaver Meško: „Zapadla zvezda“, Ivan Nep. Resman: „Kunovska“, Tomo Zupan in J. Vrhovnik: „Dve posvetitvi „Krsta pri Savici“, Harambaša: „Prešernova pipa“.

Rafaelovo društvo na Dunaju, ki je že mnogo dobrega storilo tudi našim slovenskim izseljencem, se je na podlagi volitev izza nedavno zvršenega občnega zbora konstituiralo. Drugi podpredsednik družtu je prof. dr. Janežič. Zapisnikarjev namestnik pa Jan. Kalan. Dva Slovence ima torej v odboru. Upati smemo, da se sedaj res kmalu vresniči tako v živo segajoči, praktični nasvet ameriških slovenskih duhovnikov, naj se našim izseljencem naklonijo dobrote, ki jih daje Rafaelovo društvo.

Podporno društvo organistov. Dne 17. t. m. se je vršil v Mariboru v dvorani Narodnega doma III. občni zbor podpor. društva organistov. Zbralo se nas je precejšno število iz raznih krajev, tudi iz Koroške. Ob 10. uri se je služila v stolnici peta sv. maša. Ob 11. uri se je začelo zborovanje v Narodnem domu. Zborovanje je otvoril gosp. predsednik Silvester Šentjurec. Na njegov predlog se je prevz. knezoškofu poslala sledeča udanostna izjava: Zborovalci III. občnega zbora podpor. društva organistov v Mariboru se Vaši milosti, prevzvišeni pokrovitelj, najudanejšje poklanjajo. Nato so se prebrali došli pozdravi od g. Hladnika iz Novegamesta, g. Mihelčiča iz Metlike in iz Celja od orgljarskih učencev. Zatem je sledilo poročilo tajnika in blagajnika, sprejem novih udov in volitev novega odbora, ki se je sledeče izvolil: g. Silvester Šentjurec iz Ptuj, predsed.; Vinko Rojnik iz Braslovč, podpredsednik; Franc Klančnik na Paki, tajnik; Jakob Kos v Slov. Bistrici kot njegov namestnik; Jakob Škrabar iz Griž, blagajnik. Odborniki: g. Karol Bervar v Celju in Ant. Vivod v Sp. Polskavi. Namestniki: Jurij Rascher v Wolfsbergu

na Koroškem, Davorin Cvenk v Škofji Loki in Jak. Kurnik v St. Leuartu v Slov. gor. Pregledovalca računov: Srečko Zalokar v Škocijanu pri Turjaku in Leopold Kunst na Polzeli. Društveni pevovodja: Karol Bervar v Celju. Nato so nas veleč. g. Štrakl, župnik pri Sv. Petru pri Mariboru, v krasnih besedah navduševali za našo stvar, da naj ne obupamo, ampak se krepko združimo in bomo tako združeni tudi gotovo dosegli svoj cilj. Izročili so tudi blagajniku 50 K, katere je „Cecil. društvo“ v Mariboru poslalo našemu društvu kot ustanovnico. Bog povrni stotero! Bog daj mnogo posnemalcev! Gospod predsednik se je zahvalil veleč. g. Štraklu za vso prijaznost in naklonjenost, in tako zborovanje zaključil. — Dragi tovariši, pristopajte pridno k temu društvu ter javite svoj pristop predsedniku ali tajniku!

Novice iz Vevč. Mogočno plapolala je dolga trobojnica v nedeljo 22. t. m. na drogu pred novim društvenim domom, kakor bi hotela reči, danes popoldne se zberite pod moje okrilje vsi, kateri hočete preživeti par uric v pošteni zabavi. V resnici bi se na nobeni hiši bolje ne mogel podati napis: „Veri in omiki“ kakor na društvenem domu v Polju. — Naše izobraževalno društvo stopilo je danes na oder, in nas v pravem pomenu besede iznenadilo. Kajti tako dovršenega programa nismo pričakovali. Pevske točke pod vodstvom organista g. Pirnata izvele so se brez napake, burno ploskanje doseglo je, da so se iste morale ponavljati. Igra „Sanje“ igrala se je jako dobro, vsi igralci pokazali so sposobnost tudi za kak večji oder. — Društveno smo se pričeli pri nas izobraževati z dohodom našega gospoda kapelana M. Riharja. Ta gospod je s svojo železno vstrajnostjo dosegel v par letih prav lepih vspehov. Med njegove največje zasluge šteje se pri nas novi društveni dom, kateri je postavljen s prostovoljnimi darovi. Z društvenim domom postavil si je spominek, kateri bode naše potomce spominjal na moža, kateri se je trudil — v svoji nesebični ljubezni do naroda — postaviti ognjišče, v katerem se bode gojila vera in razširjala omika. — V nedeljo 29. t. m. vstanovi se za nas prepotrebna hranilnica. Tudi se govori, da se kmalu ustanovi zeljarska zadruga. Po vzgledu one v Šmartinu pri Savi. Bog daj srečo. — V torek, 24. t. m. našlo se je v Ljubljani pri Zg. Kašlju truplo one ponesrečenke, ki je padla v Vodmatu 19. t. m. v Ljubljani. — V Zalogu je skočil v Ljubljani in se vtopil dne 24. t. m. hlapec Alojzij Kostanjevec. Bil je vdan žganju in z žganjem opojen podal se je v vodo. Trupla še niso našli.

Najprej denar zaigral, potem pa postal ropar. 19 letni Matej Potočnik in 17 letni Josip Jereb, oba tovarniška delavca v Goričanih, sta na električno razsvetljenem prostoru tovarne igrala neko hazardno igro. Potočnik je izgubil na igri in Jereb dobil 18 K. To je bil ves denar, ki ga je imel Potočnik. Nato je zastavil Jereb svojo srebrno žepno uro za 8 K. Ko pa je Jereb hotel oditi — seveda, z zastavljeno uro vred — mu je Potočnik stopil nasproti in je zahteval, naj mu vrne uro. Ker pa Jereb ni hotel storiti tega, iztrgal mu je Potočnik uro s silo, ga telebnil ob tla, ga potisnil na prsa z obema kolonom in mu tako s silo vzel iz žepa bančno noto za 10 kron. Žalostna posledica igre: Potočnik je moral v zapor in bo sedel na zatožni klopi radi ropa.

Promocija. V torek je bil na graškem vseučilišču promoviran doktorjem prava kand. jur. g. Josip Dermastia, brat vikarja v Plaveh, preč. g. Ivana Dermastia.

Štrajk v Ajdovščini. V soboto zvečer so začeli štrajkati v ajdovski tvornici. Povod temu so bile neke nove naredbe, vsled katere bi se delavca po štiritredenskem bolehanju odpustilo iz tvornice; tudi čas podpor. bolehnim se je v teh novih naredbah zelo skrajšal. Tako pravijo delavci. To seveda je delavce malce razgrela. Vendar čast jim, da so se znali krotiti. Stopili so pred vodstvo v soboto zvečer in povedali, da ne pridejo na delo, dokler so te nove naredbe nabite v tvornici. Zapeli so par narodnih pesni in se razšli. Ob 9. uri zvečer je bilo v Ajdovščini popolnoma mirno kot navadno. V nedeljo ni šel nihče na delo. V ponedeljek zjutraj ob 5., ob

5¹/₂ in ob 6. je „trobilo“ kakor navadno. Nekateri so prisli, vendar delati ni hotel nobeden. Ob 9. uri zjutraj zbrali so se na trgu in od tam so šli vsi skupaj, moški in ženske, v tvornico k vodstvu, kjer so dobili zagotovilo, da se v 14. dneh vsa zadeva reši njim v prid. Zadovoljni za sedaj s tem odgovorom, vrnili so se pevajoč iz tvornice vsak dan na svoj dom. V torek zjutraj so zopet stopili v delo. — Pohvaliti jih moramo radi njihovega mirnega in složnega nastopa. Huda gotovo bi bila ta naredba za delavca: po štiritedenski bolezni išči si kruha, kjer hočeš. Celo svoje življenje dela v prid in dobiček akcijske družbe vsaki dan po 11 ur, tej družbi žrtvuje svoje moči, zdravje, in ko bi moral po 40. letih truda dobiti malo pokojnino, mu jo štiritedenska bolezen odvzame.

Porotne obravnave v Celju. Za porotno zasedanje, ki so je začelo minoli pondeljek sta bila imenovana kot predsednikova namestnika deželnosodna svetnika dr. Gustav Smolej in Adalbert Kotzian. — V pondeljek je stal pred porotniki 31 letni rudokop Avg. Korun iz Braslovč obdolžen tatvine. Obsojen je bil na 8 let težke ječe s postom vsak mesec. — Isti dan je obsodilo porotno sodišče 27 letnega pekovskega pomočnika Karola Plesnik iz Sv. Martina pri Celju zaradi rop na dvanajst let težke ječe ter se postavi po dovršeni kazni pod policijsko nadzorstvo. — V torek, dne 24. nov. je stal pred porotniki bivši tajnik celjskega okrajn. zastopa, Josip Kosem ter bil obsojen zaradi poneverjenja 40.000 K, od katerih je 25.000 K nepokritih, na 5 let ječe, poostrene s posti.

Ponesrečil se je dne 22. t. m. Scagnetijev hlapec iz Vidma ob Savi, France Hrušovar. Sredi trga rajhenburškega so se mu konji splašili, dobili ga pod se in s kopiti ubili. Bil je na mestu mrtev.

Okolu sveta.

Državni zbor. Poslanska zornica nadaljuje debato o dr. Körberjevi izjavi. V imenu „Slovanske zveze“ je govoril dr. Ploj, ki je kritiziral proti izjavi dr. Körberjevi, da je sedanje ministerstvo pravično vsem narodom. Mi moramo najostreje obsojati sedanjo vlado in izvajati konsekvence. Govornik kritizira vlado Körberjevo in označuje Körberjevo ministerstvo kot strankarsko ministerstvo, ki je podložno nemškemu veto. Govornik opisuje kričeče krivice, ki jih zadaja vlada Jugoslovanom, posebno koroškim Slovincem, o katerih jezikovnem boju se govornik v svojem govoru podrobneje bavi. Poslanec dr. Žitnik je interpeliral vlado radi razmer na koroških šolah, dr. Šusteršič pa radi razmer pri koroških sodiščih. V četrtek je bila deputacija koroških Slovencev na Dunaju.

Banffy proti Avstriji. Kraljevi ogerski gospod baron Dezider Banffy ustanavlja novo stranko in podpisuje politični program, ki zahteva ločitev Ogerske od Avstrije. Sedanji ogerski ministerski predsednik je za gospodarsko pogodbo, svoječasni premier pa je zoper njo. Če je to dobro in pametno, o tem dvomi marsikdo. Ogerska pa je napol Azija, in tam je to dovoljeno. V svojem govoru je Banffy povedal, da je madjarski šovinist: in ta mož, ki prisega na protidinastični program, je v kraljevi službi.

Viharna seja v ogrski zbornici. Budimpešta dne 26. novembra. Liberalni poslanec Podmaniczky je v današnji seji poslanske zbornice stavil predlog, naj bi zbornica imela po dve seji na dan, kar je povzročilo velik hrup od strani opozicije. Posl. Ugron je, mej upitjem in razgrajanjem opozicije, protestiral proti temu predlogu, ker da je isti v nasprotju se zborničnim poslovnikom. Opozicijski poslanci obsipali so predsednika in liberalno stranko z vsemi mogočimi psovkami in so skušali stenografom, preprečiti zabeleženje predsednikovih besed. Več poslancev bilo je vsled tega pozvanih na red in jednemu je zbornica izrekla ukor. Poslanca Ratha je zbornica radi izredne renitentnosti izročil imunitetnemu odseku. Za posl. Ugronom začel je govoriti ministerski predsednik grof Tisza, da utemelji v predlogu obsežene odredbe. Njegov govor pa je bil večkrat prekinjen po silnem

hrupu opozicije. O predlogu poslanca Podmaniczkega glasovalo se bo v pojutrnji seji. Tekom seje prečital se je dopis posl. grofa Apponyija in 26 njegovih pristašev, kateri prijavljajo svoj izstop iz — liberalne stranke. Posl. Ugron ostro obsoja predsednikovo postopanje in izjavlja, da je predsednik prehvapil zbornico, ko je naznanil sklep, ne da bi zbornica vedela, za kaj se prav za prav gre. (Poslanec Ivanka vpije: To je izdajstvo!) Posl. Ugron predlaga slednjič, naj se predlog poslanca Podmaniczkyja smatra kakor samostalni predlog in naj se ga postavi na dnevni red prihodnje seje. O groznem hrupu opozicije opravičuje na to predsednik svoje postopanje in dokazuje na podlagi zborničnega pravilnika, da predlog ni v nasprotju z istim. Mejtem, ko je vihar na leviči nadaljeval, oglašil se je za besedo ministerski predsednik grof Tisza. Govornik dokazuje, da predlog ne pomenja nikakega presenečenja, ker so časopisi že obširno o njem poročali. (Vihar na leviči nadaljuje.) Grof Tisza s povzdignjenim glasom: Gospodje poslanci si upajo tu govoriti o parlamentarizmu... (Posl. Kubik: „Kričite tako proti svojim kreaturam in ne proti nam!“ Hrup se nadaljuje.) Tisza nadaljuje: Ako bodo poslanci nadaljevali na tem potu, potem nas prisilijo, (hrup na leviči) da jim preprečimo izkupati grob parlamentarizmu. (Pohvala na desnici, protesti na leviči.) Poslanec Kaas bil je na to pozvan na red. V nadaljevanju svojega govora izjavlja Tisza, da bi mu bilo žal, ako bi moral nastopiti to pot, ali ako ga poslanci v to prisilijo, potem je njegova dolžnost, da ne dovoli lahkomišleno škodovati svetim narodnim interesom. (Hrup na leviči.) Minister ponavlja na to, da ne more biti govora o kakem preseničenju. Posl. Gal: Le to, da ste vi postali ministerski predsednik, le to je preseničenje, drugo ne! Tisza: Jaz mislim, da je bilo to le prijetno presenečenje. Nadalje povdarja ministerski predsednik, da v zborničnem pravilniku ni nikjer zapisano, da zbornica ne sme imeti po dve seji na dan. (Hrup na leviči.) Ta hrup, pripominja Tisza, je nevižki in v političnem smislu besede pomeni strahopetnost. (Hrup in oporekanje na leviči.) — Poslanci morali bi me najprej mirno poslušati in potem mi lahko odgovarjajo, ali hrup in razgrajanje dokazuje le politično strahopetnost. Posl. Horvath bil je dvakrat pozvan na red. Grof Tisza vsled velikega hrušča dolgo časa ni mogel govoriti. Slednjič je poslancem priporočal, naj pomislijo, da tirajo narodu škodljivo politiko, pa naj prinašajo v razpravo še tako lepo doneča vprašanja. Narodni obstoj Ogrske odvisen je od časti, reda in delovanja parlamenta. Z vašim postopanjem izkazujete usluge le sovražnikom dežele. Ako nas prisilite, da se bomo morali bojevati proti vam, tolažila nas bo v tem boju zavest, da služimo sveti in pravični stvari. (Pohvala na desnici, hrup na leviči.) Mi varujemo ogerski narod, da ne postane v zasmeh svetu ter da ga zmota njegovih lastnih sinov ne dovede v škodo in pogubo. Govornik je prosil poslance, naj ne tirajo stvari do skrajnosti, ker bodo s tem madjarskemu narodu le škodovali. Govornik da si bo vedno prizadeval povedati s popolno mirnostjo vse to, kar mu nalaga dolžnost. (Hrušč na leviči nadaljuje.) Posl. Lengyel in Papp bila sta pozvana na red. V nadaljevanju svojega govora povdarjal je minister, da ima opozicija vedno pred očmi spomin Ljudevita Košuta in je dejal, da bi Ljudevit s plamtečim mečem gledal na opozicijo. Posl. Kubik: Mi se ne strašimo pred vami. Posl. Fay zahteval je od zborničnega predsednika, naj pozove ministerskega predsednika na red, ker ščuva in preti. Predsednik pozval je poslanca Lengyela na red. Grof Tisza je še enkrat označil postopanje opozicije in dejal, da bi ulogo, katero igra opozicija, še bolje opravljalo 50 „dam s trga“ (branjevki). (Pohvala na desnici, hrušč na leviči.) Saj je prav, da se kažete v pravi luči, tako vsaj narod spozna, da mi branimo čast naroda pred vašimi atentati. Le nadaljujte po tej poti in ogorčenje madjarskega naroda pomete vas kmalu s političnega pozorišča. (Dolgotrajna pohvala na desnici in hrup na leviči.) Grof Tisza bavit se je na to s takoimenovanim „pactum“ in je izjavil, da noče izrekati dvoma s tem, da je pactum naložil za

gotovi čas dolžnosti velikemu delu zbornice. (Klici na levi: „Vi imate koristi od tega že v žepu!“) Tisza: Prosim o žepih ne govorimo! Bartha: Mi nismo načelniki kakih faliranih bank! Posl. Gajary proti opoziciji: Podleži! Posl. Eitner poletel je na to v sredini zbornice in vpil: Kaj ste rekli! Njemu so sledili drugi poslanci in razdraženje vedno narašča. Vse kaže, kakor da bi hotelo priti do pretepa. Med tem groznim viharjem prekinil je predsednik sejo. Ko se je seja zopet otvorila odgovarjal je grof Tisza na mejklic „ravnatelj falirane banke“ in izjavil da ni dobil nikakega denarja od banke, katero je vodil in da uložniki te banke sploh niso imeli nobene škode. Tisza je na to nadaljeval, da je svoječasno sklenjeni pactum vsled obstrukcije zapadel, na kar je utemeljeval opravičenost Podmaniczkyjevega predloga. — Delavnost zbornice mora biti zagotovljena tudi tedaj, ako bi manji ali večji del opozicije hotel to onemogočiti. Ministerski predsednik zavračal je na to razne Ugre nove insinuvacije, mej temi ono, da je Tisza le s pomočjo intrig dospel do ministerskega predsedništva. Tisza je na to odgovarjal na razne mejklice in dejal, da je včerajšnji Koerberjev govor zanj (za Tiszo) največje zadoščenje in je izrazil svojo zadovoljnost nad tem, da se je dru. Koerberju posrečilo na tako korekten način poravnati diference. Nadalje je govornik oporekal trditvi, da ima Ogrska za seboj 35 letno stagnacijo in je kazal na napredek v narodnem, gospodarskem, duševnem in moralnem oziru. Po teh potih moral bi narod nadaljevati, ne pa po potih narodnih ambicij, ako noče, da svetovni dogodki ne preidejo preko njega na dnevni red. (Odobranje na desnici.) Posl. Bartha je na to preklical svoj mejklic „falirani bančni direktor“. Na neko opazko posl. barona Kassa glede včerajšnjih izvajanj dr. Koerberja, izjavil je grof Tisza ponovno, da so dr. Koerberjeva izvajanja v popolnem soglasju z ogrskim državnim pravom. Z ozirom na opazko posl. Ivanke, da se je Tisza s pomočjo intrig povzpел na ministerski sedež, pa se je Tisza pozivljajal na svojo politično minulost. Posl. Košut je izjavil, da se hoče s pomočjo Podmaniczkyjevega predloga omejiti pravico opozicije do kontrole. Posl. Rakovsky meni, da Podmaniczkyjev predlog združi vse obstrukcijske stranke. Tudi poslanec Apponyi je izjavil, da je ta predlog v nasprotju z zborničnim poslovnikom in je protestiral proti predsednikovem postopanju. Opozarjal je na pakt, sklenjen z opozicijo, katerega on ni hotel prelomiti, in vsled česar je stopil iz liberalne stranke. Govornik je prosil večino, naj ne nadaljuje po nevarni poti nasilstva. — Slednjič je predsednik zaključil debato in naznanil, da se bo na zaključku jutrajšne seje brez debate glasovalo o predlogu posl. Podmaniczkega. (Nepopisen vihar na leviči.) Mnogi opozicijski prete predsedništvu. Posl. Ratkay (kriči predsedniku): „To je krivica!“ Mnogo članov liberalne stranke hiti k predsedniški tribuni, da ohrani predsedništvo pred obstrukcijo. Predsednik je nato med nepopisnim viharjem večkrat stavil vprašanje, da li želi kdo besedo k njegovemu predlogu glede dnevnega reda jutrajšne seje. Ker se nihče ni oglašil za besedo, je predsednik med groznim vriščem in ropotom zaključil to viharno sejo. — Vsled dogodkov v tej seji poslanske zbornice pozvala sta posl. Daniel in Bartha posl. Rakovskega oziroma Gajaryja na dvoboj.

Čin moderne senzacije ali zločin. Romanopisec Giulio Rosaldo v Florenci se je zglašil sam sodišču. Dolže ga umora matere. Mati se je namreč branila, dovoliti mu, da se poroči z neko njej neljubo osebo. Kar naenkrat je mati brez sledu izginila. Nato se je sin hitro poročil ter tudi materino premoženje vzel s seboj iz Neapolja. Kmalu je začelo ljudstvo sumiti, da je sin svojo nasprotujočo mu mater spravil s poti. To sumničenje je tudi podpiralo dejstvo, da je sin svojim prijateljem bral oddelek spisa „Umetnost zločina“, v katerem piše o brezslednem umoru neke osebe. Ko ga je sodišče poklicalo, da naj se opraviči, je izginil ter se pričel braniti po časopisih in delati reklamo za svoj spis. Sluti se torej, da mati še živi in le sinu na ta način pomaga obračati pozornost na do sedaj skoro neznahe njegove spise.

Albansko gibanje. Poskuša se združiti vse po neodvisnosti Albanije stremeče narode. Najimenitnejši je v Albaniji sami zborujoči „Comite international pour l'indépendance de l'Albanie“, katerega sedež je sicer skriven in se nahaja bržkone v Severni Albaniji. Ima pa pododbore v vseh imenitnejših albanskih krajih in razven tega tudi albansko društvo v Carigradu in grško-albansko društvo v Atenah. Popolno sporazumljenje med glavnimi in pododbori vlada le v epirskem vprašanju; Epir naj bi Grška v na berolinskem kongresu določenih mejah anektirala. Grški pododbor je vstanovil pred kratkem pododbore v Carigradu, Solunu, na Kreti in v Egiptu. Grški podpori in grškim pravicam nasprotujeta do sedaj oba najoddaljenejša albanska odbora s samostojno organizacijo, katerih znamenitejši zboruje v Londonu, drugi v Bukareštu.

Italijanska prebrisanost. Ker se je Italijanom bati, da bo kmalu odpravljena vinska klavzula, so začeli velikansko množino vina prevažati v Reko ter je tam zalagajo.

Trgovinska pogodba z Italijo podaljšana za eno leto. Iz Rima prihaja vest, da je imel dunajski dopisnik italijanskega lista „Tribuna“ pogovor z avstrijskim trgovinskim ministrom baronom Callom, in da mu je ta povedal, da se podaljša dosedanja trgovinska pogodba z Italijo še za eno leto. Glede vinske klavzule je rekel baron Call, da se bodo dovolile uvozu italijanskih vin v našo državo nekatere olajšave.

Zima. Z Dunaja se poroča, da je tam te dni zapadlo vse polno snega. Pa razsajale so tudi hude nevihte, ki so napravile mnogo škode v mestu in na deželi. Poškodovane so bile brzojavne in telefonične zveze. Jednake vesti dohajajo z Vestfalskega in Saškega. Pretrgana je bila brzojavna zveza med Holandijo, Belgijo, Francijo, Švico in Italijo. Na Nemškem ustavljen je bil vsled snega in neviht celo železniški promet.

Ponesrečeni rudokopi. V nekem rovu Szaszvarskega premogovnika so štirje delavci vrtali v steno. Iz luknje je pritekla voda z ogljikom. Od štirih delavcev so se trije zadušili.

Za makedonske begunce je izdal odbor v Sofiji oklic na vse Slovane, kateri prosi pomoči. Oklic pravi: „Pero ne more narisati trpljenja in bede tega potlačena naroda. Od 1895. leta do današnjega dne je poklanih 150.000 duš, do 2000 vasi uničenih in spremenjenih v prah in pepel, med katerimi so oplenjena mesta Bitolje, Kuševo, Mehomie in mnoga druga. Okoli 35.000 nesrečnih vdov, večinoma s 3—4 otroci, kateri so lačni, nagi in bosi, se potepa in blodi kakor plašna zver po gorah in umirajo lakote, ker so jim divje turške druhali vzele kruh ter vse opustošile in oplenile. Ako se zdaj, v tem skrajnem času temu nesrečnemu narodu ne priskoči v pomoč, izgine z lica zemlje. Vsa Makedonija in Odrinsko okrožje sta v živem plamenu in s krvjo oblita; kristijanska trupla pokrivajo polja in travnike in nad njimi se skupljajo črni krogarji in orli, namesto grobarjev in duhovnikov, ki bi jih pokopali. Usužnjence vežejo na debla, a pod njimi kurijo ogenj in nesrečniki škripljejo z zobmi in njih strašen krik čuti je več milj na daleč. — Bratje! Na to stran meje se je rešilo več nego 100.000 beguncev, ali v kakem stanju so?! Nagi, bosi, lačni, ranjeni, bolni, z bolnimi otroci v naročji in vse to so skoro samo žene, katerim so možje poklani. Turške vojašnice so prepolne žen in deklet, okoli njih pa je samo nasilje, zverstvo in neusahljiva strast besnega Turka, katere meče isti na cesto, ko si je nasitil živinsko strast. Strašno je videti 4000 deklet, katere postanejo v kratkem posili-matere ter s krščenim mlekom podoje plod prokletega turškega vraga. Zdravniške pomoči takorekoč ni, pa tudi hrane pomanjkuje. Kužne bolezni mečejo vsak dan nesrečnike v hladni grob. Zato, bratje, pomagajte, pomagajte in zopet pomagajte!! Svobodna Bolgarija ne more sama pomagati, ker je primorana vzdrževati vojsko, s katero čuva mejo pred turškimi napadi. Makedonija je postala klavnica, kakor pred tremi leti Carigrad in Armenija, kjer je bilo poklanih čez 300.000 nesrečnih Armencev. Ravno to misli Turek napraviti tudi v Armeniji. Germanija gleda na

svojo korist, želi, da Turek uniči slovanstvo v Makedoniji, da jo naseli s svojim življem“. — Darove sprejema „Slavjansko blagotvorniteljno društvo v Sofiji“ ter se isti objavljajo v bolgarskih listih; „Večerna pošta“, „Dnevnik“ in „Sofijske Vedomosti“.

Vrednost poljuba. Najvišje sodišče „Supreme Court“ v Albaniji je te dni potrdilo sodbo podrejenega sodišča, ki je prisodilo Miss Frances Pettit 15.000 odškodnine, ker ji je Mr. Tittomore prelomil svojo obljubo, da jo vzame v zakon. Pri obravnavi je tožiteljica povedala, da jo je dotičnik tekom 14tih let 1236krat poljubil. V dokaz je pokazala svoj dnevnik, kamor je natančno zaznamovala vse poljube. Torej bo moral zatoženec za vsak poljub plačati več kot 12 K. Miss Pettit pa je zahtevala najprej 240.000 K ali okoli 195 K za vsak poljub, kar pa sodniki niso vsprejeli.

Ljubezen princezinje. Še ni ljudstvo pozabilo škandala na draždanskem dvoru in že poročajo listi o novem škandalu iz saške prestolice, ki se je dogodil te dni. Zopet je sledila princezinja kraljevske rodovine, pozabivši svoje dolžnosti kot soproga, zapeljivcu v negotovo bodočnost. Pobegnula je namreč princezinja Alice pl. Schönburg-Waldenburg pred 14 dnevi s svojim kočijažem. Princezinja je soproga princa Friderika Ernesta pl. Schönburg-Waldenburg, potomca stare knežje vladujoče rodovine. Princ je edinec princa Karola Ernesta in princezinje Helene, rojene grofice StolbergWernigerode. Princezinja je potomka kraljeve rodovine Bourbonceev. Leta 1897. se je poročila v Benetkah s princem Friderikom Ernestom. Rojena je bila 29. junija 1876. v Pavi kot četrta hči španskega prestolonaslednika princa Don Karlosa Bourbonškega, vojvode madridskega.

Telefon med Londonom in New Yorkom. Newyorsk list „The Sun“ poroča o neki iznajdbi, ki bo zvezala New York in London v štirih mesecih s telefonom, katerega hitrost bo štirikrat večja kot hitrost brzojava. Posameznosti in imena iznajditeljev so še tajna.

Novi posestnik Popokatepetla. Znameniti bogataš Rockefeller namerava kupiti ognjenik Popokatepetl v Meksiki. Kupna cena je 25 milijonov kron in kupec bode izkopal žveplo v ugaslem ognjeniku. Žrelo ima premer 1575 čevljev in njegova globočina znaša 1300 čevljev. Ker se žveplo plačuje po 200 K tona, se lahko izprevidi, kako dobičkonosna bo ta kupčija za bogataša. Sedanji posestnik gore je meksikanski general Ochoa, ki jo je dobil od naroda v dar za svoje zasluge v meksikanski vojni. Stroški izkopavanja so proračunjeni na 4 milijone K.

O nevarnosti šolskega črnila. Kakor je pred kratkem preiskovanje šolskega črnila pokazalo, nahaja se v črnilu pogosto plesen in druge zdravju škodljive bakterije, posebno v takem črnilu, katero se precej po uporabi ne zakrije. Majhne živali, kakor: morski prešički, miši in podgane, katerim so te bakterije vcepili, so poginile čez malo dni. Iz tega izvirajo žalostni dogodiljaji, da je lahko ranjenje z v črnilu pomočnim peresom povzročilo zastrupljenje krvi in smrt dotične osebe. Mnogo otrok ima slabo navado, devati peresa v usta in jih lizati, tako da pridejo te nevarne bakterije s slino v želodec ter povzročajo tam, četudi ne zastrupljenje krvi, kali raznih nevarnih bolezni. Drugi zopet polizejo packo, ki so jo napravili v šolski zvezek. Radi tega je dolžnost starišev in učiteljev, opozoriti otroke na nevarnost in škodljivost črnila, in jih te napake pravočasno odvaditi.

Kako je častniški sluga svojemu gospodu pregnal kolero. Ko so leta 1855. v nekem mestu, v katerem je bila vojaška posadka, raznesli vest, da se bliža kolera, dal je neki poročnik svojemu slugi naslednji ukaz: „Kakor hitro opaziš, da se barva mojega obraza spreminja in mi gre na bluvanje, pošlješ po zdravnika, vzameš takoj krtačo in me drgneš z vsemi močmi“. Neko jutro pride poročnik od neke veselice domov, bil je blede in vpaden, in tudi slabo mu je prihajalo. Sluga je hitro poslal po zdravnika in začel poročnika s krtačo drgniti. Kmalu je bil obraz ves črn. Zdravnik pride in — „to je kolera“, zaupije, „hitro po štabnega zdravnika“.

Štabni zdravnik pride, preišče bolnika in vpraša slugo: „Kako je to, da je gospod poročnik tako črn?“ Sluga odgovori: „Drgnil sem ga s krtačo za čevlje!“ Brez zdravniške pomoči je bolnik ozdravel; potreboval je samo kos mila, da je pregnal sledove kolere.

Dober svet. Spomladi srečala sta se dva prijatelja. Eden je imel na sebi lahko poletno suknjico, drugi pa je bil zavrt v gorko zimsko suknjo. Prvega je hudo stresal mraz, prijatelj mu pravi: „Prijatelj tebe silno zebe, zobje ti šklepetajo samega mraza, zakaj ne oblečeš zimske suknje?“ „Žal je to nemogoče“, odgovori prvi, „kajti zastavil sem jo v zastavnici“. Drugi: „Pripni si vsaj na hrbet zastavni list, da bodo ljudje vendar videli, da imaš zimsko suknjo“.

Sobljeskijev dnevnik. Kakor poročajo poljski listi, je našel grof Branicki, sedanji posestnik pri Varšavi ležečega gradu Vilanov, nekdanje prestolice poljskih kraljev, dnevnik poljskega kralja Sobijeskija. V njem se nahajajo zapiski o obleganju Dunaja, o tedanjih bitkah, kakor tudi o kraljevem povratku v domovino.

Eksplodija v tovarni patronov. V soboto je nastala v tovarni patronov v Rigi močna eksplozija. Poslopje za sušenje smodnika je popolnoma razdejano. Ponesrečil je le en delavec.

Južnoafrikanško delavsko vprašanje. Kakor se poroča, potrebujejo se v Južni Afriki 241.000 delavcev. Afrika ne more dati zadostnega števila delavcev.

Grozovita družbinska drama. V Szilhi na Ogerskem je vstrelil v petek 20. t. m. oskrbnik Matija Grabasz po noči svojo 26 letno spečo soprogo ter svoja 4 in 6 let stara otroka in slednjič še samemu sebi zadal smrtonosen strel v sence. Bržkone je to izvršil v blaznosti.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg štev. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47-43

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštnine prosto.

„Slovenski List“ prodaja se v Ljubljani v Brus-Štefetovi prodajalnici Pred škofijo. V Kranju se prodaja v prodajalnici gosp. Floriana. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

 <p>18 x-22</p>	<p>Anton Belec v Št. Vidu nad Ljubljano</p> <p>izdeluje in priporoča cerkvene svetilnice ali stalnice iz kositarja, ali medenine in iz tompaka</p> <p>obhajilne svetilnice pušice z zvončki štedilna in železna ognjišča.</p> <p>Prevzema kritje streh in zvonikov.</p> <p>• • • Ilustrovani ceniki na razpolago. • • •</p>
--	---

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**